

praktikon

Keuze voor de juiste instrumenten

Waar moet je op letten?

3 april 2025

Milou Golbach, Ronald De Meyer, Lisa Reijmers

Doel van vandaag

- Je weet waar je op moet letten
- Je weet waar je informatie kan vinden
- Je weet welke consequenties keuzes kunnen hebben

Programma

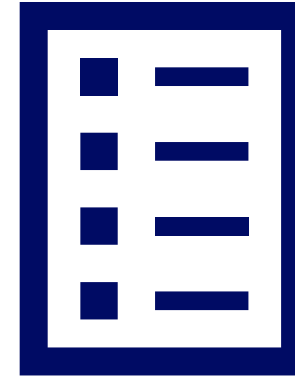

- Voorstelrondje
- Theorie – Wat is een vragenlijst?
- Brainstormen + terugbespreken
- Theorie – Bronnen
- **Pauze**
- Opdracht – Casus + terugbespreken
- Vragen
- Afsluiting

Op de lijn

Werk je al met instrumenten?

Wat is een vragenlijst?

“Een lijst met vragen”

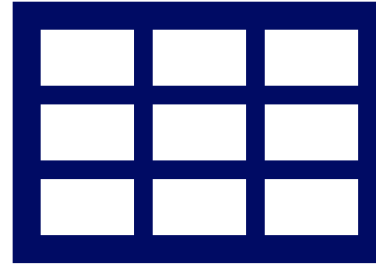
© Van Dale

“... met een bepaald doel. Dit doel kan zijn informatie vergaren, sturing geven of gewoon het hebben van een geheugensteun. Ook kan een vragenlijst gebruikt worden als toetsings- en evaluatieinstrument.”

© Wikipedia

“... een onderzoekstool die kwantitatieve of kwalitatieve informatie verzamelt bij respondenten via een reeks vragen of opdrachten. Ze bevatten vaak open en gesloten vragen om uiteenlopende informatie te verzamelen”

© Surveymonkey

Welke type instrumenten zijn er?

- Tests (intelligentie, capaciteiten, neuropsychologisch, motivatie)
- Persoonlijkheidsvragenlijsten
- Klinische vragenlijsten (stoornissen, psychische klachten)
- Sociale en emotionele vragenlijsten (sociale vaardigheden, coping, emotionele intelligentie)
- Risicotaxatie instrumenten (veiligheid, mishandeling, delict)
- Tevredenheidsvragenlijsten (doel: groepsniveau of doel: terugbespreken)

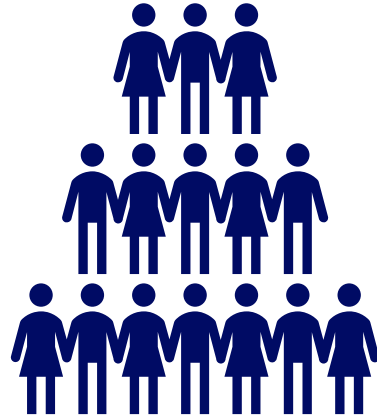

**Waar kan je op letten bij het
kiezen van een instrument?**

Samenvatting Waar kan je op letten bij het kiezen van een instrument?

Doel (wat wil je weten)

**Respondenten en
Doelgroep en normering**

Beschikbaarheid

**Wetenschappelijk
onderzoek**

Waar kan je op letten?

Doel (wat wil je weten)

- Wat wil je weten? Bijvoorbeeld: hoe effectief is deze interventie? Gaan mijn cliënten vooruit? Zijn ze tevreden?

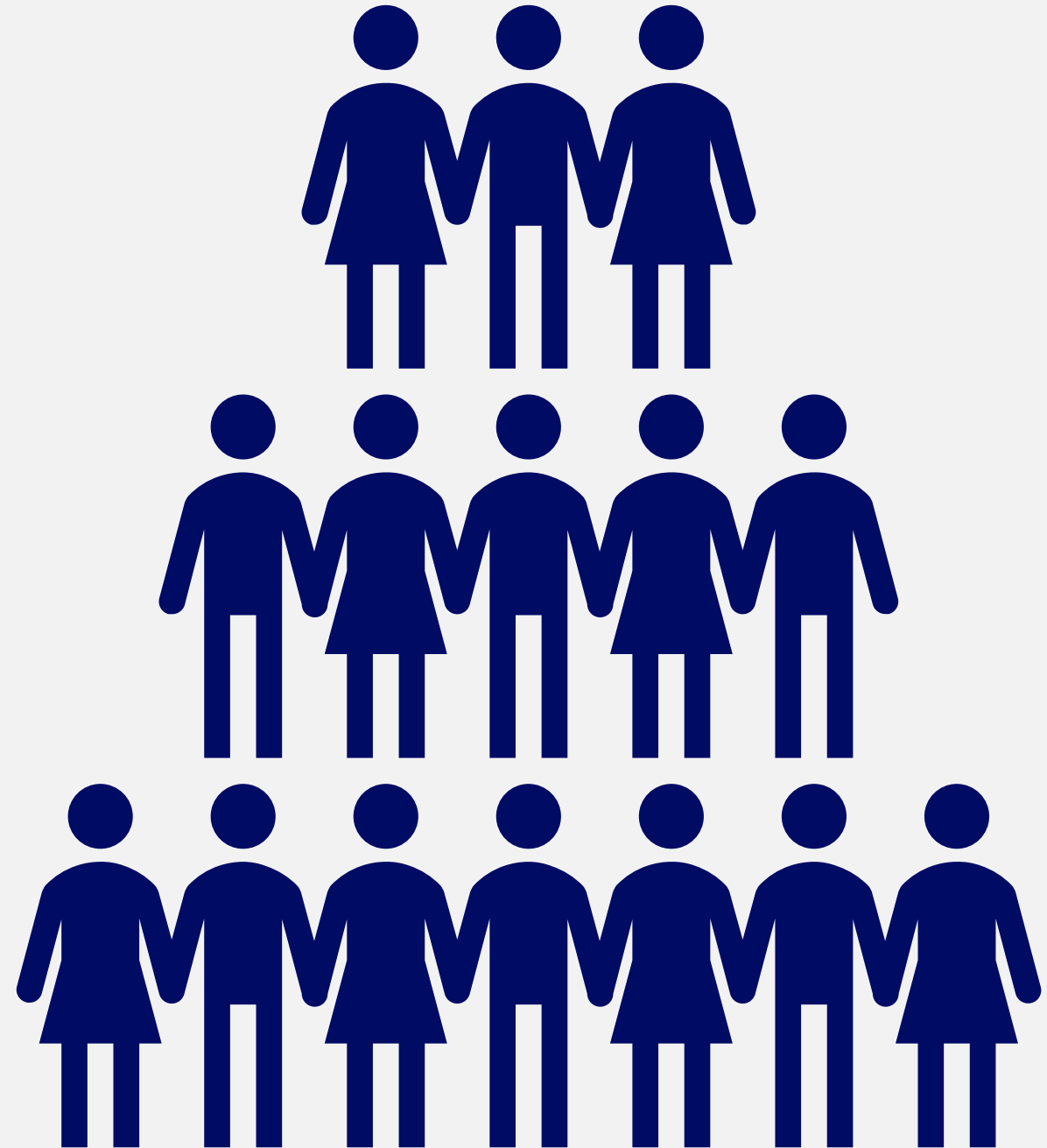

Waar kan je op letten?

Respondent(en)

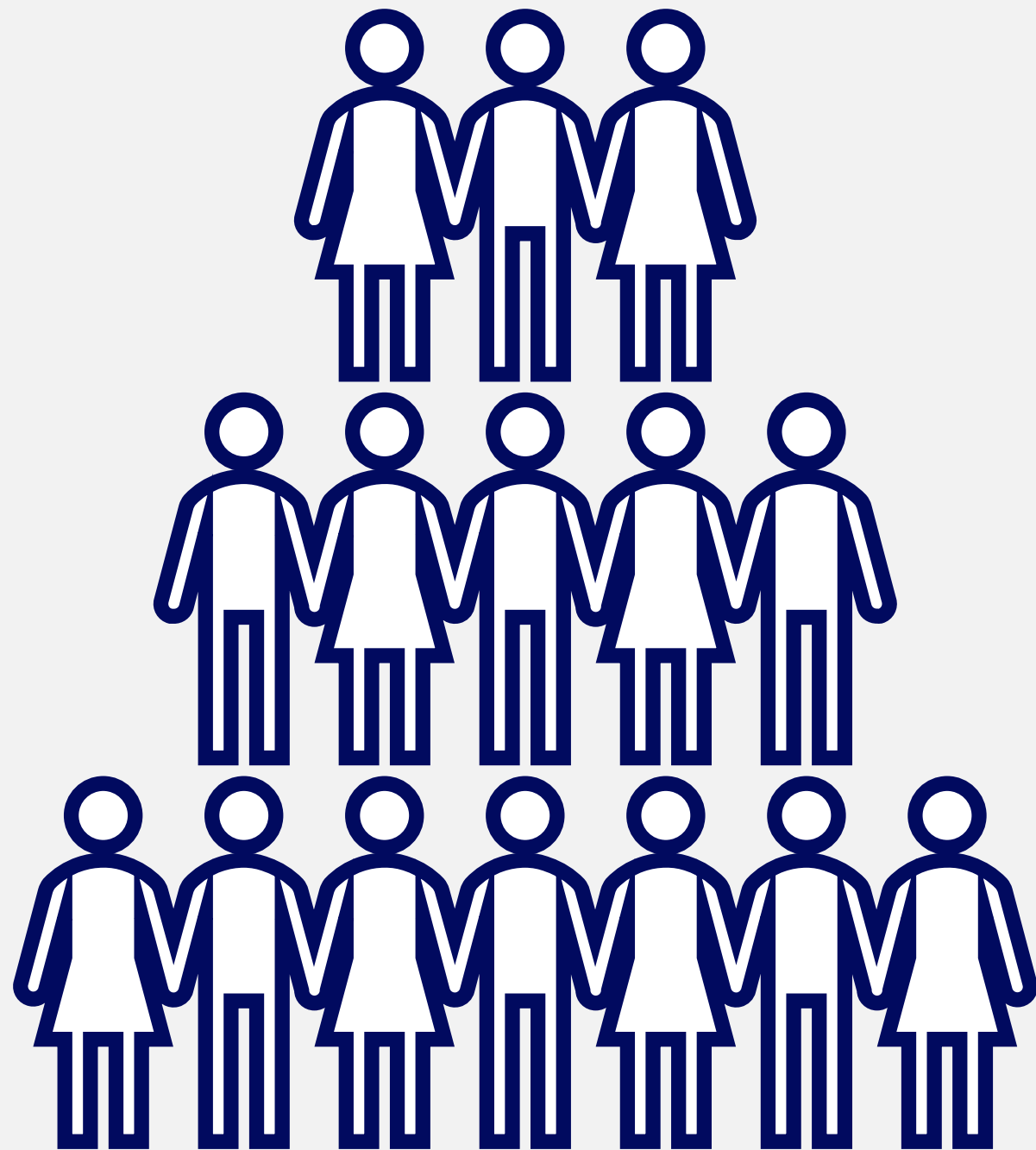
- Van wie wil je informatie?
- Zijn er versies voor verschillende perspectieven beschikbaar (denk aan CBCL/YSR/TRF)?
- Hoe lang is de vragenlijst?
- Hoe moeilijk is de vragenlijst?
- Is de vragenlijst in meerdere talen beschikbaar?
- Voor welke leeftijdsgroep(en) is de vragenlijst?
- Wie moet de lijsten gaan uitzetten en interpreteren? Zijn de scores duidelijk door de hulpverlener te interpreteren en goed te gebruiken in het primaire proces?

Waar kan je op letten?

Doelgroep/normering

- Welke normgroepen zijn er beschikbaar?
Richtlijn: $n > 200$ tot 400 © COTAN
- Hoe actueel zijn deze normen?
Richtlijn: 15-20 jaar oud © COTAN

Waar kan je op letten?

Beschikbaarheid

- Waar is de vragenlijst verkrijgbaar?
- Is er een handleiding beschikbaar?
- Zijn er kosten aan de afnames verbonden?
- Zijn er bij mijn organisatie richtlijnen voor instrument-gebruik?

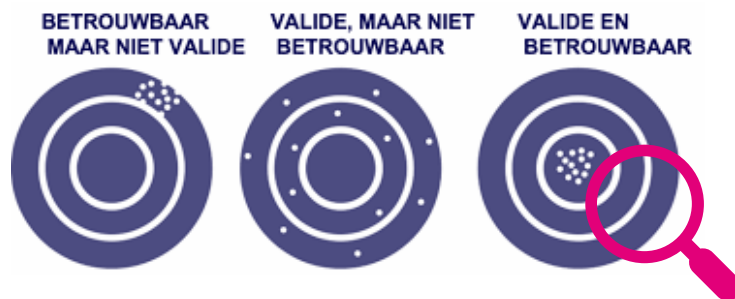

Waar kan je op letten?

Wetenschappelijk onderzoek

- Meet de lijst wat ik wil weten (is deze valide)?
- Is er een validiteitsschaal of schaal voor sociale wenselijkheid beschikbaar?
- Is de lijst betrouwbaar?

Richtlijn: $\alpha \geq .70-.90$ © COTAN

Waar kan je op letten?

BETROUWBAAR
MAAR NIET VALIDE

VALIDE, MAAR NIET
BETROUWBAAR

VALIDE EN
BETROUWBAAR

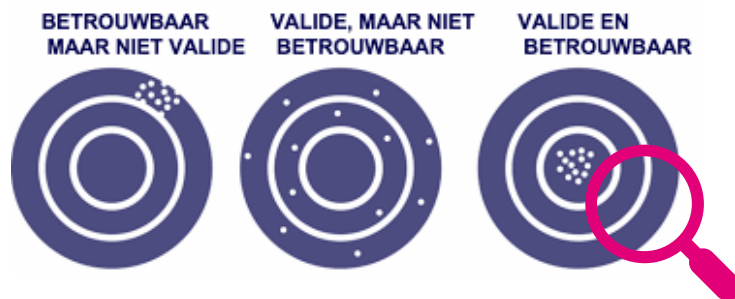

Waar kan je op letten?

Wetenschappelijk onderzoek

- Meet de lijst wat ik wil weten (is deze valide)?
- Is er een validiteitsschaal of schaal voor sociale wenselijkheid beschikbaar?
- Is de lijst betrouwbaar?

Richtlijn: $\alpha \geq .70-.90$ © COTAN

Bronnen

- [Bergop.info/vragenlijsten](https://bergop.info/vragenlijsten)
- [Nji.nl/instrumenten](https://nji.nl/instrumenten)
- [Cotandocumentatie.nl](https://cotandocumentatie.nl) (inlog vereist)
- [Kenniscentrum KJP](https://kenniscentrumkjp.nl)
- Websites van uitgevers
- ChatGPT of Google

Pauze

Casus

Welk instrument zou je kiezen?

**Werk voor één instrument de
tabel uit**

Tool instrumentenkeuze

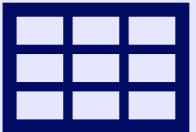

1. **Bedenk wat je in kaart wilt brengen** **Tip: houd in je achterhoofd:**
 1. Wat wil ik weten over deze cliënt/mijn organisatie? (doel – interventie – resultaten)
 2. Zijn er dingen om rekening mee te houden (denk aan: andere taal, niveau, etc.)?
 3. Zijn bij mijn organisatie richtlijnen instrumentengebruik? Willen we er structureel mee gaan meten (Routine Outcome Monitoring – ROM)?

2. Gebruik de antwoorden om online te zoeken

1. [Google](#)
2. [Bergop.info/vragenlijsten](#)
3. [Nji.nl/instrumenten](#)

3. Maak een overzicht van interessante instrumenten

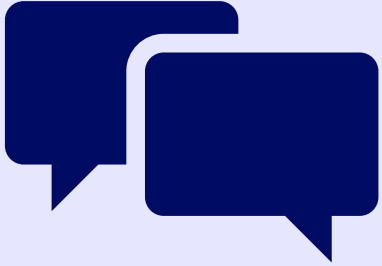
Instrument	Doel <i>Wat wil je weten? Type lijst?</i>	Respondent(en) <i>Voor wie? Lengte/niveau lijst?</i>	Doelgroep/normering <i>Grootte (N > 300) Actueel (< 15 jaar)</i>	Beschikbaarheid <i>Lijst? Kosten? Handleiding?</i>	Onderzoek <i>Validiteit Betrouwbaarheid($\alpha \geq .80$)</i>	Overige informatie

Tool instrumentenkeuze

Stap 3 Voorbeeld ingevuld format

Instrument	Doel <i>Wat wil je weten?</i> <i>Type lijst?</i>	Respondent(en) <i>Voor wie?</i> <i>Lengte/niveau lijst?</i>	Doelgroep/normering <i>Grootte (N > 300)</i> <i>Actueel (< 15 jaar)</i>	Beschikbaarheid <i>Lijst? Kosten?</i> <i>Handleiding?</i>	Onderzoek <i>Validiteit</i> <i>Betrouwbaarheid ($\alpha \geq .80$)</i>	Overige informatie
CBCL	Is geschikt om effectiviteit van interventie te onderzoeken	Jongere, Leerkracht, Ouder Ruim 120 vragen	Groep = groot genoeg, normen uit 2005 (lijst zelf uit 1991) voor j/m 6-18 jaar.	ASEBA Handleiding €60,- €1,21 per afname	Gedragsproblemen Betrouwbaarheid = Goed.	
OBVL	Is geschikt om effectiviteit van interventie te onderzoeken	Ouder 34 vragen	Groep = groot genoeg, normen uit 2011 voor j/m 0-18 jaar.	Praktikon Handleiding gratis. €0,36 per afname	Opvoedbelasting Betrouwbaarheid = Goed.	
KJTS 2.0	Screening van klachten	Jongere, Ouder 20 vragen	Geen normering, wel afkappunten. Groep = groot genoeg voor minder bel. besl.	Auteurs Geen handleiding Gratis afnames	Trauma Artikel beschikbaar. Betrouwbaarheid = Voldoende tot Goed	

Casus terugbespreken

- Welke vragenlijst heb je gekozen en waarom?
- Hoe was het werken met de tool?
- Waar heb je op gelet bij het zoeken?
- Wat waren de belangrijkste argumenten om wel of niet voor dit instrument te kiezen?

Doel van vandaag

- Je weet waar je op moet letten
- Je weet waar je informatie kan vinden
- Je weet welke consequenties keuzes kunnen hebben

- Vragen?
- Contact?
 - M.golbach@praktikon.nl
 - R.demeyer@praktikon.nl
 - L.reijmers@praktikon.nl

